

O d ů v o d n ě n í: Nadace je neosobní jmění účelové t. j. jistému účelu věnované, jemuž právo pomocí fikce přiznává povahu osoby, tedy způsobilost býti podmínkem práv a závazků. To je nadace ve vlastním smyslu (§ 646 obč. z.). Když jmění takové odevzdá se určité osobě se závazkem, aby ho k vytčenému účelu užívala, mluví nauka o nadaci v nevlastním smyslu (Krainz I, str.199) nebo nadaci nesamočinné (Till, Prawo pryw. austr. I, str. 235). Ačkoli nauka dále nerozeznává, dlužno přece tak učiniti.

Kdyby tato osoba stala se vlastnící odevzdaného jí jmění účelového, mohlo by se říci, že nadace povahy své jako nadace, t. j. jako jmění neosobní pozbyla, neboť toto, jsouc samo podmínkem cizího práva, bylo by už jen věcí, nikoliv tedy právním podmínkem osobností. Jestliže však osoba neb korporace na př. stát nebo obec nestane se vlastníkem řečeného jmění, nýbrž jen jeho s p r á v c e m, nezměnilo se v podstatě na povaze jeho ničeho, neboť správu nějakou musí míti i neosobní jmění vždy, buď že je spravuje nějaký úřad nebo dosazené kuratorium a pod., a je l h o - stejno, v jaké formě správa se zřídí.

Není ale pochyby a prokuratura i s nálezem říš. soudu, jehož se dovolává, uznává, že náb. matice je jměním, nalézajícím se toliko ve státní správě, nikoliv ve vlastnictví státu, i nemění se ničeho na její podstatě a povaze jako nadace, jako samostatného jmění neosobního a tudíž podmětu způsobilého k právům a závazkům. Vskutku také sporný pozemek připsán je v knize pozemkové »Českému náb. fondu«, nikoliv ale státu. Jest tedy fond ten osoba právnická, a ježto to není korporace, je to nutně nadace, neboť jiný útvar práv. osoby, než ty dva, ani právo ani nauka nezná. Jmenují-li se vedle toho někdy ústavy, není to druh nadace.

Pozemkový majetek nadace však podléhá požadovacímu zák. (§ 1 odst. 2). Mimo to však jest to také jmění církevní ve smyslu téhož zákona a čl. I. č. 1 novely ze dne 15. dubna 1920 č. 311 sb., neboť je to jmění určené k účelům církevním a nemůže býti pochybnosti, že zákon chtěl všecko takové jmění postihnouti, ať vyskytuje se v jakékoli formě.

R o z h o d n u t í z e d n e 21. b ř e z n a 1922 č. j. R I 313/22-1.
Schín.

K výkladu pojmů: „třetí osoba“ a „újma“ v § 11. odst. 2. nesporného řízení.

Česká fin. prokuratura v Praze v zastoupení čes.-slov. státu navrhla u okr. s., aby podle § 27 spolk. z. ze dne 17. listopadu 1867 čís. 134 ř. z. a § 276 obč. zákona ustanoven byl opatrovník ku

správě jmění politického spolku, jenž byl pravoplatně úředně rozpuštěn. Návrhu bylo vyhověno.

Stížnost spolku onoho a jeho bývalých členů, podanou do usnesení okr. soudu teprve po uplynutí 14denní lhůty, rekursní soud jako opožděnou odmítl.

V odůvodnění bylo uvedeno, že výjimečného předpisu § 11 odst. 2. nesp. pat. nebylo lze tu použít, poněvadž by se tak nemohlo státi bez újmy práva státu, nabytého v odpor vzatým usnesením na povoleném a zákonu přiměřeně odpovídajícím opatření, jehož úkolem jest zákonné uspořádání majetkových poměrů rozpuštěného spolku, na kterémžto uspořádání má stát veřejný zájem.

Dovolacímu rekursu nejv. soud nevyhověl z těchto důvodů: Z vývodů rekursních mohou dojíti povšimnutí pouze ty, jež zabývají se výkladem § 11. odst. 2. nesp. říz. Nejv. soud neshledal, že by tato stať zákona byla rekursním soudem vyložena nesprávně.

»Třetí osobou« nemíní se v § 11. odst. 2. nesporného řízení pouze osoba, rozdílná od účastníků konkrétní nesporné věci, nýbrž také, a to v první řadě, účastníci této věci, zejména pak i navrhovatel, takže výraz »třetí osoba« klade se protivou k tomu, kdo opožděně zadal opravný prostředek. Vždyť v § 9 nesp. říz. přiznává se rekursní právo každému, kdo domnívá se, že jest opatřením prvé stolice stížen, a bylo by zajisté nesrovnalostí, kdyby pro ohrožený zájem těch, kdož řízení v prvé stolici se ani nesúčastnili, opožděný rekurs nemohl dojíti povšimnutí, tento ohled by však neplatil na prospěch přímého účastníka řízení, proti němuž rekurs jiného účastníka jest namířen.

Ze srovnání § 9. odst. 3. s § 11. odst. 2. nesp. říz. vyplývá, že »újmou« nemíní se v § 11. odst. 2. nesp. říz. jen újma na právech nebo zkrácení hmotného zájmu, nýbrž všeliké zhoršení, byť i jen procesuálního, postavení osoby, rozdílné od osoby rekurentovy.

V tomto případě navrhovatel, tedy ve smyslu shora uvedených vývodů osoba třetí, tím, že jeho návrhu bylo v první stolici vyhověno, učinil zadost povinnosti, kterou ukládá § 27. spolk. zák. úřadům ohledně jmění rozpuštěného spolku. Jest v zájmu navrhovatelově, by zůstalo při opatření první stolice. Změnou tohoto opatření, k opožděnému rekursu nastalou, zhoršilo by se postavení navrhovatelovo, alespoň potud, že by byl nucen hledati jiné a další cesty, by dostál povinnosti uložené mu § 27 spolk. zák.

Byl-li však rekurs druhou stolicí právem jako opožděný od-

mítnut, nedostala se věc zákonitým způsobem k rozhodování vyšších stolic a nelze vyšším stolicím s věcí tou po nížádné stránce se zabývatí.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. ledna 1922, čj. RI 21-22-1. R v. z. s. J. Řiha.

Projednávatí a rozhodovati spory o nároku obce na pozůstalost neb dědice bývalého almužníka na náhradu bezdůvodně vybraných zaopatřovacích požitků, jsou příslušny úřady politické.

Dle § 26 zák. dom. nastává opatřování chudých obcí jenom potud, pokud tito nejsou s to, aby vlastní silou nutnou výživu si opatřili. Stejně stanoví § 1. zák. z 3. pros. 1868 č. 59 č. z. z. tuto povinnost obce, pokud vlastní jmění chudého a jeho vlastní způsobilost k výdělku mu nestačí. O tom, může-li obec požadovati náhradu zaopatřovacích nákladů na tom, komu je poskytla, ač nebylo tu podmínek, nemá zákon domovský ustanovení žádného, ani po stránce věcné ani co do kompetence k rozhodování o takovém nároku. §§ 23, 28, 29 dom. z. mají zřejmě na mysli jen regresní nároky obce vůči třetím osobám, za které obec chudého opatřila, a proto kompetenční předpisy §§ 30 a 39 možno přímo vztahovati také jen na tyto regresní nároky a nikoli na nároky z právního poměru mezi obcí a chudým, které, pokud jde o nároky chudého proti obci, odkázány jsou v § 44 výjimkou ze zásady § 38 dom. z. na úřady samosprávné, Teprve chudinský zákon čes. stanoví v té příčině v §§ 15, že obec má právo žádati náhrady za náklady zaopatřovací, vyjde-li později na jevo, že nebylo tu předpokladů, při čemž citují se zároveň §§ 23, 28 a 29 zák. dom. Kdo o nároku tom rozhoduje, zákon nestanoví, tím ale, že cituje právě uvedené paragrafy dom. zákona, dává na jevo, že náhradní nároky obce proti chudému, jím normované, klade na roveň regresním nárokům podle §§ 23, 28 a 29 dom. z. Je proto na snadě důsledek, že chudinský zákon chtěl tuto parifikaci provést také v ohledu kompetenčním, tedy že i pro ně platí předpisy §§ 38 a 39 dom. z., takže příslušnost samosprávných úřadů, která by tu mohla také přijíti v úvahu, odpadá.

Rozvržení kompetence, provedené v těchto předpisech jednak na soudy, jednak na úřady politické, spočívá na základní myšlence, že uplatňuje-li obec zaopatřovací povinnost soukromoprávní (§ 38), musí se obrátiti na soud, uplatňuje-li takovou povinnost veřejnoprávní, je odkázána na úřady politické (§ 39). Má-li